

≡ Eesti
≡ Kontsert

A portrait of Neeme Järvi, an elderly man with white hair, wearing a dark suit, white shirt, and patterned tie. He is looking slightly to the right of the camera. A red rose is pinned to his lapel. The background is a solid orange color.

Mahleri teine

Mirjam Mesak sopran • **Tuuri Dede** metsosopran

Segakoor Latvija Riia

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Dirigent **Neeme Järvi**

admirals

Eesti Kontserdi
peatoetaja

Ole oma
finantsmaailma
dirigent!

admiralmarkets.com

R 22. SEPTEMBER 2023 19.00 Estonia kontserdisaal

L 23. SEPTEMBER 2023 19.00 Pärnu kontserdimaja

Mahleri teine

Mirjam Mesak sopran

Tuuri Dede metsosopran

Segakoor Latvija Riia

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Dirigent **Neeme Järvi**

Dirigendi assistendid **Mihhail Gerts, Jaan Ots**

Koostöös Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri ja ERSO TV-ga.

Tallinna kontserti kannab üle Klassikaraadio.

Gustav Mahler (1860–1911)

Sümfoonia nr 2 c-moll („Ülestõusmine“) (1888–1894) 80 min

- *Allegro maestoso*

- *Andante moderato*

- *In ruhig fließender Bewegung*

- „Urlicht“. *Sehr feierlich, aber schlicht*

- *Im Tempo des Scherzo. Wild herausfahrend – „Auferstehn“*

IV „Urlicht“

Text aus „Des Knaben Wunderhorn“

O Röschen roth!
Der Mensch liegt in größter Noth!
Der Mensch liegt in größter Pein!
Je lieber möcht' ich in Himmel sein!

Da kam ich auf einen breiten Weg:
da kam ein Engelein
und wollt' mich abweisen.
Ach nein! Ich ließ mich nicht abweisen:
Ich bin von Gott
und will wieder zu Gott!
Der liebe Gott wird
mir ein Lichtchen geben,
wird leuchten mir bis
in das ewig selig Leben!

V „Aufersteh'n“

Aufersteh'n, ja aufersteh'n wirst du,
mein Staub, nach kurzer Ruh!
Unsterblich Leben
wird der dich rief dir geben.

Wieder aufzublüh'n wirst du gesät!
Der Herr der Ernte geht
und sammelt Garben
uns ein, die starben.

Friedrich Gottlieb Klopstock

O glaube, mein Herz, o glaube:
es geht dir nichts verloren!
Dein ist, was du gesehnt!
Dein, was du geliebt, was du gestritten!

O glaube: du wardst nicht
umsonst geboren!
Hast nicht umsonst gelebt, gelitten!

IV „Ürgvalgus“

Tekst kogumikust „Poisi võlusarv“

Oo, purpurne roos!
Saatjaks häda on inimsool!
Saatjaks viletsus on ja piin!
Taevas tahaksin olla, ei siin:

Siis laiale teele jõudsin;
mind ingel
püüdis sealt ära saata.
Kuid ei! Ei lasknud end ära saata!
Ma Jumalast sündind,
ta juures mu kodu!
Mul armas Jumal
valguse annab,
mis õndsasse ellu
mul valgustab rada!

V „Ülestõusmine“

Mu põrm, sa tõused üles,
tõused pärast lühikest puhkust!
Igavese elu
annab sul' see, kes su kutsus.

Külvatud saad,
et õide puhkeksid!
Lõikuse Jumal
kokku kogub viljavihud, mis närbund!

Was entstanden ist, das muß vergehen!
Was vergangen, auferstehen!
Hör' auf zu beben!
Bereite dich zu leben!

O Schmerz! Du Alldurchdringer!
Dir bin ich entrungen!
O Tod! Du Allbezwinger!
Nun bist du bezwungen!

Mit Flügeln, die ich mir errungen,
in heißem Liebesstreben,
werd' ich entschweben
zum Licht, zu dem kein Aug' gedrungen!
Sterben werd' ich, um zu leben!

Aufersteh'n, ja aufersteh'n wirst du,
Mein Herz, in einem Nu!
Was du geschlagen,
zu Gott wird es dich tragen!

Gustav Mahler

Mis ilmale tulnud, peab kaduma,
mis kadunud, üles taas tõusma!
Milleks hirmuvärin!
Sea eluks end valmis!

Oo valu, sa kõikeläbistav!
Sinust olen ma vaba!
Oo surm, sina kõikevõitev!
Nüüd oled võidetud sina!

Tiibadel, mis mulle antud,
armastusest kuumast kantud,
hõljun minema, teele valgusesse,
milleni ei ole tungind ükski silm!
Suren selleks ma, et elada!

Süda, üles tõused sa,
jah, üles tõused hetkega!
Sinu löödud löökide ind
kannab Jumala juurde sind.

Tõlkinud Heli Mattisen

Leonard Bernstein kirjutas kord:

„Esimene spontaanne pilt, mis tuleb mulle ette seoses Mahleriga, on hiiglane, kes seisab harkisjalu maagilisel ajapiiril 1900. Seal ta seisab, vasak jalg (lähemal südamele!) tugevalt kinni külluslikus ja armastatud 19. sajandis ning parem jalg, vähem kindlalt, otsimas kõva pinnast kahekümnendas.“

Gustav Mahler esindab oma loominguga tõepoolest üleminekut 19. sajandi austria-saksa traditsioonide juurest 20. sajandi varajase modernismi poole. Ängistus, ahastus, hirm, apokalüptilised nägemused, ekstaas, nostalgilised unistused ja juubeldavad haripunktid – need on mõned märksõnad, mis seostuvad Mahleri muusikaga. Tema loomingu nimekiri polegi iseenesest pikk – selles valitsevad kaks žanri: laul ja sümfoonia –, ent seda kaalukamad on need sisult ja ulatuselt. Heliloojana seisib Mahler terve elu oma kuulsa sõbra ja rivaali Richard Straussi varjus. Kui Straussi sümfoonilisi poeme ja oopereid esitati laialdaselt, siis Mahler pälvis tunnustuse eelkõige dirigendina: sel alal oli Mahleri tõus muusikamaailma taevasse lausa meteorne – alates tagasihoidlikust provintsidirigendist Viini Õukonnaooperi direktori ametikohani, millele järgnes tema nimetamine Viini Filharmoonikute peadirigendiks. Pärast kümnet

aastat (1897–1907) Viinis asus ta dirigendipostile New Yorgi Metropolitan Ooperis ning oli lühikest aega ka New Yorgi Filharmoonikute muusikajuht. Kontserdihooaja 1910/1911 lõpuks naasis ta Viini, kus ta peagi suri. Viini publikut kohtles ta viisil, mis tänapäeval on üleüldine, kuid mida tollal põlati – nimelt laskis ta enne eesriide tõusmist tuled pimendada ja hilinejatele kuni vaatuse lõpuni ukсед sulgeda. Oma kõrgete esitusstandarditega, millega käis kaasas ka paras annus despootlikkust ja ülbust, pälvis ta reputatsiooni kui üks suurimaid ooperidirigente, eriti Wagneri ja Mozarti lavateoste interpreteerijana.

Mahleri üheksa lõpetatud sümfooniat on selle žanri ajaloos väga kaalukas peatükk. Autor leidis, et „sümfoonia peaks olema nagu maailm, mis hõlmab kõike“ ning oma püüdlustes seda ellu viia jõudis ta muusikalise universumi loomisele nii lähedale, kui see ühel heliloojal üldse võimalik on.

Kogu elu paelusid Mahlerit eksistentsiaalsed küsimused elust, surmast ja teispoosusest. Need teemad tõusevad reljeefselt esile tema **2. sümfoonia c-moll** – ligi poolteist tundi kestvas monumentaalses oopuses, mille esitamisse on kaasatud suur orkestrikoosseis koos lisajõududega väljaspool lava, koor ja solistid.

Mahler polnud kuigi varmas oma teoste kohta selgitavaid programme andma – ta uskus, et publikule piisab üksnes muusika kuulamisest, mille kaudu neisse kandub autori mõeldud sõnum. Õnneks leiab helilooja mahukast kirjavahetusest rohkesti mõtteavaldusi, mis tema teoste ideelist kontseptsiooni ja loominguprotsessi laiemalt avavad.

Teise sümfoonia loomislugu sai alguse 1888. aasta jaanuaris, mil 28-aastane helilooja viimistles veel oma esimest sümfooniat. Inspiratsioonipuhang tabas teda pärast Carl Maria von Weberi ooperi „Die drei Pintos“ menukat esietendust Leipzgis [Mahler oli Weberi pooleli jäänud lavateose tema lapselapse palvel lõpetanud ja juhatas ka esiettekannet], kui ta viibis õnnitluskimpude keskel oma toas. Seal kangastus talle pilt tema matustest, kus ta lebab lillepärgadega ümbritsetud kirstus. Mahler pani oma nägemuse muusikasse ja andis teosele nimeks „Todtenfeier“ („Matusetalitus“). Võimalik, et ta kavandas seda algul omaette sümfoonilise poeemina, ent ühel hetkel otsustas, et sellest saab tema 2. sümfoonia esimene osa. Autor on seda kirjeldanud järgnevalt:

„Me seisame armastatud inimese kirstu kõrval. Tema elu, võitlused, hired ja püüdlused mööduvad veel viimast korda me silme eest. Samal ajal tõusevad esile küsimused: Mis saab edasi? Milleks elu ja see surm? Kas see kõik oli vaid suur ja kohutav nali? Või on meie elul tähendus? Peame neile küsimustele mingil moel vastuse leidma, kui tahame edasi elada.“

Neile küsimustele, mis Mahler siin tõstatab, lubas ta anda vastused sümfoonia finaalis. Esialgu jäid need jõulised küsimused aga aastateks õhku rippuma – helilooja kirjutas järgneva osa alles viis aastat hiljem ning kogu sümfoonia valmis 1894. aastaks. See pikk vaheaeg peegeldub ka sümfoonia. Mahler märkis partituuri, et esimese osa lõppedes tuleks teha 5-minutiline paus, enne kui *Andante*-osaga edasi minna. „See kõlab pärast esimest osa täiesti kokkusobimatult,“ kirjutas Mahler dirigent Julius Buthsile 1903. aastal. „See on minu viga ja pole seotud publikupoolse mõistmatusega.“ Teine osa kujutab autori sõnul „üht mälestust selle kangelase elust – ajast, mil päike talle veel naeratas“. Muusikaliselt on tegu valsi maavillase sugulase, austria rahvatantsu *ländeleriga*.

Teise osa idüllilise meeleolu lõhestab groteskne skertso – Mahler on võrrelnud kolmandat osa „läbi akna kaugusest tantsu vaatamisega, ilma et kuuldaks muusikat“. Selle muusikaline materjal pärineb Mahleri samal ajal loodud laulust „Püha Antonius Padovast jutlustab kaladele“, mille tekst on võetud saksa rahvaluulekogumikust „Des Knaben Wunderhorn“ („Poisi võlusarvest“). Selles laulus leiab Püha Antonius kiriku tühja olevat ning peab seetõttu oma jutluse kaladele. See kujund kõnetas Mahlerit, kes tundis, et sarnaselt kaladega kõnealuses luuletuses oli ka tema kuulajaskond ignorantne ega mõistnud ta sõnumit. Sümfoonia teise osa muusika võtab üle teksti kühnilisuse.

Järjekordset kontrasti pakub metsosoprani soologa neljas osa alapealkirjaga „Urlicht“ („Ürgvalgus“), mille tekst pärineb samuti „Poisi võlusarve“ kogumikust. Helilooja sõnul „kostub siin meie kõrvu lihtsa usu liigutav hää: ma olen Jumalast ja ihkan Jumala juurde tagasi pöörduda! Jumal annab mulle lambi, mis valgustab mulle teed igavese õndsuse poole“.

Neljas osa on sillaks finaali juurde, mille komponeerimine valmistas autorile kõige enam peamurdmist. „Pikka aega olin kaalunud mõtet kasutada viimases osas koori ning vaid mu mure, et seda võetakse Beethoveni pealiskaudse jäljendamisena, pani mind seda edasi lükkama,“ on meenutanud Mahler. Valgustushetk saabus talle dirigent Hans von Bülowi matuseteenistusel 1894. aastal, kui ta kuulis lastekoori esituses lauldavat Friedrich Gottlieb Klopstocki koraali „Die Auferstehung“ („Ülestõusmine“). „See tabas mind otsekui välgusähvatus ja kõik sai mõtteis selgeks. Mida ma siis kogesin, seda väljendasin helides,“ tähendas helilooja. Klopstocki koraali tekst, millele Mahler lisas omalt poolt neli salmi, kannab julgustavat sõnumit „Oh usu, mu süda“, andes vastused küsimustele, mis teose algul on esitatud. Ent viienda osa alguses kerkivad need veelkord esile. Mahler on selle osa kohta öelnud:

„Me seisame taas kord vastamisi hirmutavate küsimustega. Kuuldub vali hää: Kõigi asjade lõpp on tulemas – viimne kohtupäev on käes. Hüüab viimsepäeva

pasun. ... Kaugusest kostab ööbiku vaevukuuldav laul, maise elu viimane värelev kaja. Ja ennäe! Kohtumõistmist ei tule. ... Pole karistust ega autasu. Vaid ülevoolav armastus valgustab meie olemist.“

Viimsele kohtupäevale viitavad katoliku surnumissast pärit „Dies irae“ intonatsioonid, lisaks kõlab finaalis transformeeritud kujul eelnevate osade temaatiline materjal. Sümfoonia maagilisemaid hetki on koori esituses kõlav „Ülestõusmise“ koraal, mis algab kuuldavuse piirilt ning suubub triumfaalsesse kulminatsiooni – „Ma suren, et võiksin elada“. Kogu 2. sümfoonia on suur kulgemine pimedusest valgusesse ning surmast ellu, lootus igavese ja kõikemuutva uuenemise poole.

Teise sümfoonia terviklik esiettekanne toimus Berliinis 13. detsembril 1895 Berliini Filharmoonikute poolt autori dirigeerimisel. „Kui ma ütleksin, mida ma sellest suurest teosest arvan, kõlaks see kirjas liiga ülbelt,“ on möönnud Mahler. „Kogu asi kõlas nii, nagu oleks see pärit mõnest teisest maailmast. Arvan, et pole kedagi, kes suudaks sellele vastu panna. Olles algul maha surutud, tõstetakse sind seejärel ingli tiibadel kõrgeimatesse kõrgustesse.“

Evelin Kõrvits

Mirjam Mesak (sopran) on Baieri Riigiooperi laulja, kes on jätnud unustamatu mulje rollidega Jolantast Musetteni. 2022. aasta septembris mängis ta peaosas Axel Ranischi filmis „Armunud Orphea“, mis esilinastus Baieri Riigiooperis, tõestades, et tal on mitte ainult „väljapaistev hää!“ (Crescendo), vaid ta on ka osav näitleja. Seejärel linastus film kõikjal Saksamaa kinodes.

Hooaeg 2023/24 tähistab lauljanna jaoks mitmeid põnevaid debüüte. Ta lisab oma repertuaari Baieri Riigiooperi egiidi all Ksenja rolli (Mussorgski „Boriss Godunov“) ja teeb debüüdi Taani Kuninglikus Ooperis Miikali osatäitjana Händeli oratooriumis „Saul“, mille lavastab Barrie Kosky. Lisaks kordab ta Münchenis Musetta rolli (Puccini „Boheem“) ja Leedi Macbethi õuedaami osa (Verdi „Macbeth“) ning teda näeb ka Šostakovitši ooperis „Nina“ Kirill Serebrennikovi lavastuses Vladimir Jurowski juhatusel, Verdi „Trubaduuris“ Antonino Fogliani käe all ja Wagneri „Parsifalis“, mida dirigeerib Adam Fischer.

Eestis esineb Mirjam regulaarselt Rahvusoper Estonia, Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri ja Vanemuise sümfooniaorkestriga. Hooajal 2023/24 naaseb ta Tallinnasse, et astuda üles solistina Mahleri 2. sümfoonias koos Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga maestro

Mirjam Mesak
Foto: Wilfried Höst

Neeme Järvi käe all. Eesti esimese professionaalse helilooja ja organisti Rudolf Tobiase 150. sünniaastapäeva tähistamisel soleerib ta Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestri ees Tõnu Kaljuste juhatusel oratooriumis „Joonas“.

Eelmisel hooajal debüteeris Mirjam Mesak Münchenis Oscarina Johannes Erathi Verdi „Maskiballi“ uuslavastuses Ivan Repušici käe all. Ta tegi kaasa ka Weberi „Nõidkütis“ Änncheni osas Lothar Koenigsi dirigeerimisel ning kehastas rolle, nagu Tebaldo (Verdi „Don Carlo“, dir Andrea Battistoni), Anna (Verdi „Nabucco“, dir Daniele Rustioni),

Tuuri Dede
Foto: Sohvi Viik

Esimene puuhaldjas (Dvořák „Näkineid“, dir Henrik Nánási) ning kordas varasemaid rolle, sh Janáčeki ooperis „Väike kaval rebane“ Mirga Gražinytė-Tyla käe all ja Verdi „Boheemis“ Juraj Valčuha dirigeerimisel. Hiljuti osales Mirjam edukalt maestro Marek Janowski lõppkontsertidel Dresdneri Filharmoonikute muusikajuhina.

Hooajal 2021/2022 laulis Mirjam Masetta rolli Asher Fischi käe all Verdi ooperis „Boheem“, mida voogedastas rahvusvaheliselt Baieri Riigiooper ja kus tema tegelaskuju kiideti selle „ilu ja elegantsi“ (Opera Wire) eest. Samuti esines ta Juliette osas Simon Stone'i märgilises

Korngoldi „Surnud linna“ lavastuses Kirill Petrenko käe all, millest ilmus ka DVD. Nimiosa kehastamine Tšaikovski ooperis „Jolanta“ Cuvilliés' teatris Alevtina Ioffe juhatusel tõi talle üksmeelse kriitikute tunnustuse oskuse eest tuua tegelaskujus välja „uskumatult palju sügavust“ (Bachtrack). Ka see etendus on salvestatud DVD-le. Müncheni Ooperistuudios töötamise ajal on Mirjam jätnud endast kustumatu mulje mitte ainult Jolantana, vaid ka Freia (Wagneri „Reini kuld“), Nella (Puccini „Gianni Schicchi“) ja Kastehaldja (Humperdincki „Hans ja Grete“) rollides.

Mirjam Mesak on lõpetanud kiitusega Guildhali Muusika- ja Draamakooli, kus ta õppis prof Rudolf Piernay juhendamisel. Ta on esinenud solistina mitmetes Londoni tuntud kontserdisaalides, nende seas Barbican Hall, Wigmore Hall ja Milton Courti kontserdisaal (mh Londoni Sümfooniaorkestri festivali „This is Rattle“ raames).

2019. aastal pälvis ta Baieri kunstipreemia etendus kunstide kategoorias (Bayerische Kunstförderpreis in Der Sparte Darstellende Kunst).

Tuuri Dede on metsosopran, kes kuulub aastast 2018 ühe maailma edukama nüüdismuusika soprani Barbara Hannigani mentorlusprogrammi Equilibrium Young Artists. Dede on soleerinud

selliste orkestrite ees nagu Müncheni Filharmoonikud, Taani Rahvusorkester, Göteborgi Sümfooniaorkester, ERSO, Liepaja Sümfooniaorkester, Tallinna Kammerorkester, AIMA festivaliorkester, Corelli Barokkorkester, Vanemuise Sümfooniaorkester, Pärnu Linnaorkester, EMTA sümfooniaorkester, Sibeliuse Akadeemia Sümfooniaorkester, Saksa-Skandinaavia noorteorkester jt ning teinud koostööd dirigentidega nagu Barbara Hannigan, Risto Joost, Tõnu Kaljuste, Peter Spissky, Kaspars Putniņš, Kaspar Mänd, Mikk Üleoja, Ingrid Roose, Toomas Kapten, Erki Pehk, Hirvo Surva, Anssi Mattila, Andreas Peer Kähler, Markus Lehtinen, Edward Ananian-Cooper, Jaan Ots, Orhun Orhon ja Martin Sildos.

Dede on kirglik suurvormide esitaja, kes on soleerinud sellistes suurteostes nagu Mozarti reekviem, Elgari „The Dream of Gerontius“, Händeli „Messias“, „Theodora“, „Judas Maccabaeus“ ja „La Resurrezione“, Bachi „Magnificat“ ja missa h-moll; Sibeliuse „Kullervo“; Vivier' „Wo bist du Licht!“; Mendelssohni „Lobgesang“; Stravinski „Pulcinella“; Pergolesi „Stabat Mater“; Rossini „Petite messe solennelle“; Beethoveni 9. sümfoonia; Respighi „Lauda per la natività del Signore“ jt. Dede ooperirollide hulka kuuluvad Dorabella (Mozarti „Cosi fan tutte“), Frida (Kalevi Aho „Frida y Diego“),

Ariel (Sibeliuse „Myrsky“), Ema, Kiil ja Teetass (Raveli „L'enfant et les sortilèges“).

2021. aastal võitis lauljatar Vello Jürna nimelise konkursil kolmanda preemia; pääses 2018. aastal poolfinaali rahvusvahelisel Wilhelm Stenhammari konkursil Rootsis; 2017. aastal pälvis esikoha rahvusvahelisel konkursil „Havets röst“ Ahvenamaal ning teenis finalisti koha ja kolm eripreemiat Vello Jürna konkursil Eestis; 2016. aastal võitis ta esimese ja 2014. aastal kolmanda preemia Mart Saare nimelisel lauljate konkursil ning neljanda koha ja Sibeliuse perekonna eripreemia rahvusvahelisel Sibeliuse-konkursil aastal 2015.

Tuuri Dede lõpetas 2016. aastal ooperilaulu erialal magistrantuuri Sibeliuse Akadeemias (õp Annika Ollinkari). Varem on ta omandanud bakalaureusekraadi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (õp Teele Jõks), õppinud vahetusõpilasena Milanos Giuseppe Verdi konservatooriumis (õp Cristina Rubin) ning aasta Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis (õp Marika Eensalu). Jaanuaris 2016 tegi Dede oma debüüdi Berliini Filharmoonias.

Rohkem infot www.tuuridede.com

Riiklik segakoor Latvija
Foto: Juris Zigelis

Riiklik segakoor Latvija on üks Euroopa tuntumaid koore, keda kutsutakse tegema koostööd maailmatasemel dirigentide ja orkestritega ning esinema mainekates kontserdisaalides ja festivalidel. Latvija 60 liiget paistavad silma oma muusikalise intelligentsi ja vokaalse võimekusega, mis teevad koorist universaalse koosseisu laulmaks nii delikaatset *à cappella* muusikat kui ka vokaalsümfoonilisi suurteoseid. Alates 1997. aastast on koori kunstiline juht ja peadirigent Māris Sirmis ning tegevdirektor Māris Ošlejs.

Möödunud aastal tähistas Latvija oma 80. sünnipäeva ning alustas juubelihooaega Laura Jēkabsone lastele mõeldud kammerooperi „EJ NU EJ“ ettekandega.

Koor on regulaarne külaline mainekas Hamburgi Elbphilharmonie kontserdisaalis, samuti on üles astunud maailmalavadel, nagu Luzerni kultuuri- ja kongressikeskus, Amsterdami Concertgebouw, Madridi Rahvuslik Muusikaauditoorium, New Yorgi Lincolni keskus, Shanghai kontserdimaja, Singapuri Esplanade, Hongkongi kultuurikeskus jpt.

Koostööd on tehtud tipporkestritega, nende seas Kuninglik Concertgebouw-orkester, Baieri Raadio Sümfooniaorkester, Londoni Filharmooniaorkester, Hamburgi Filharmoonia Riigiorkester, Bremeni Saksa Kammerfilharmoonikud, Iisraeli Filharmooniaorkester, Cadaquési orkester, Hongkongi Filharmooniaorkester ja Singapuri Sümfooniaorkester.

Koor on esinenud väljapaistvate dirigentidega, nagu Mariss Jansons, Andris Nelsons, Zubin Mehta, Neeme Järvi, Jaap van Zweden, Paavo Järvi, David Zinman, Simone Young, Tõnu Kaljuste jt.

Üheks olulisemaks saavutuseks koori ajaloos on olnud koostöö Kuningliku Concertgebouw-orkestri ja dirigent Mariss Jansonsiga orkestri 125. aastapäevale pühendatud maailmaturneel. Lisaks oli neil suur au laulda Mahleri monumentaalse 8. sümfoonia ettekandel 2011. aasta märtsis koos Kuningliku Concertgebouw-orkestriga ja 2011. aasta oktoobris Münchenis Baieri Raadio sümfooniaorkestriga. Latvija on esitanud ka Gustav Mahleri 2. ja 3. sümfooniad, György Ligeti reekviemi koos Hamburgi Filharmoonia Riigiorkestri ja dirigent Kent Naganoga ning andnud 2019. aastal kontserdi koos organist Iveta Apkalnaga.

Riiklik segakoor Latvija on rahvusvaheliselt tunnustatud nii oma akadeemilise tipptaseme kui ka uuenduslike projektide poolest. Koor on plaadistanud firmadele Naxos, Warner Brothers, Harmonia Mundi, Wergo ja Ondine ning osalenud arvukates salvestusprojektides nii Lätis kui ka välismaal.

KOOSSEIS

Sopran

Ieva Zvejniece, Indra Prince, Marlēna Dravniece, Rūta Olekša, Ketlīna Brauere, Nataliia Behma, Nelli Sisojeva, Ina Jēkabsone, Marika Austruma, Agita Meri, Sanita Sinkēviča, Vita Grīnhofa, Evelīna Plostniece, Ingrīde Klepere-Irbēna, Gerda Igaune

Alt

Laura Elizabete Godiņa, Zane Zilberte, Laila Lineja, Anda Kuiva, Līva Blūma-Musačio, Oksana Nikitiuk, Inga Giluča, Agneta Otaņķe, Evita Taranda, Linda Matveja, Inga Žilinska, Daiga Visocka, Astra Plostniece, Daina Āboltiņa

Tenor

Jurģis Liepnieks, Valdis Tomsons, Matīss Tučs, Kristaps Nauzers, Serhijs Zadorožņijs, Normunds Dzintars, Reinis Sprūde, Ansis Bētiņš, Kalvis Ozoliņš, Agnis Augustinovičs, Juris Jēkabsons, Daniels Pelnēns

Bass

Ralfs Šmīdbergs, Vilhelms Georgs Vāciētis, Eduards Fiskovičs, Ivars Rebhūns, Matīss Circenis, Uģis Matvejs, Uģis Meņģelis, Emīls Gilučs, Ivars Krauze, Jānis Petrovskis, Agris Puķe, Henrijs Poikāns

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Foto: Krööt Tarkmeel

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 97. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Möödunud hooajal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. Samuti toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil Eufonie. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier' muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning

Mihhail Gerts'i juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi Filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni Filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusika-auhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärase koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici. tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri *live*-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

Neeme Järvi
Foto: Simon van Boxtel

Suure muusikute dünastia pea **Neeme Järvi** on üks tänapäeva hinnatuimaid dirigente. Ta juhatab maailma tipporkestreid, teeb koostööd parimate solistidega ning tema kui ühe enim plaadistava dirigendi diskograafiasse kuulub ligi 500 plaati.

Oma pika ja üleduka karjääri jooksul on Neeme Järvi olnud seotud maailma erinevate orkestritega. Ta on Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri eluaegne aupeadirigent, Šveitsi Romaani orkestri, Haagi Residentie-orkestri, Detroiti sümfooniaorkestri ja Göteborgi sümfooniaorkestri emeriit-peadirigent ning Šoti Kuningliku Rahvusorkestri audirigent.

Järvi muljetavaldavat diskograafiat ehivad Šostakovitši, Mahleri, Griegi, Sibeliuse, Brahmsi ja teiste heliloojate kõigi sümfooniate paljukiidetud salvestised. Lisaks on ta kuulajaile tutvustanud ka vähemtuntud heliloojate, nagu

Wilhelm Stenhammari, Hugo Alfvéni ja Johann Halvorseni loomingut, samuti eesti heliloojate Rudolf Tobiase, Eduard Tubina ja Arvo Pärdi teoseid. Järvi on salvestanud muusikat firmadele Chandos, Deutsche Grammophon, BIS, EMI jpt.

Neeme Järvit on tunnustatud paljude preemiatega, aunimetustega ja tiitlitega, nende hulgas Rootsi Kuningriigi kõrgeim autasu Põhjatähe orden, Eesti Vabariigi Riigivapi teenetemärk (III klass), Eesti Muusikanõukogu 2012. aasta interpretatsioonipreemia, Eesti Vabariigi riiklik kultuuri elutööpreemia, Gramophone'i elutööpreemia ja Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali elutööpreemia. Ta on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Göteborgi ülikooli, Aberdeeni ülikooli, Detroit Wayne State University, Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia ja Michigani ülikooli audoktor, samuti esimene Tallinna Vapimärgi ordeni kavaler, Michigani osariigi ning Göteborgi linna aukodanik. Neeme Järvi kuulub ka 1999. aastal valitud 20. sajandi Eesti saja suurkuju hulka.

Neeme Järvi lõpetas 1955. aastal Tallinna muusikakooli koorijuhtimise ja löökpillide erialal Helvi Voore ja Kristjan Vestre juhendamisel, 1960. aastal Leningradi konservatooriumi sümfooniaorkestri- ja ooperidirigeerimise erialal prof Nikolai Rabinovitši klassis ning 1966. aastal samas aspirantuuri Jevgeni Mravinski ja Nikolai Rabinovitši juhendamisel. 1971. aastal võitis Järvi I preemia Roomas Accademia

Nazionale di Santa Cecilia VI rahvusvahelisel dirigentide konkursil.

Aastail 1960–1963 oli Neeme Järvi Eesti Raadio sümfooniaorkestri dirigent, 1963–1979 peadirigent, 1963–1975 ühtlasi Estonia teatri peadirigent. Ta juhatas kõiki olulisemaid Leningradi ja Moskva sümfooniaorkestreid, käies nendega ka välisturneedel, juba 1960. aastate teises pooles ka Londoni orkestreid jpt, 1979. aastal debüteeris New Yorgi Metropolitan Operas.

Aastal 1980 emigreerus Neeme Järvi koos perega Ameerika Ühendriikidesse. Aastail 1981–2004 oli ta Göteborgi sümfooniaorkestri peadirigent, 1984–1988 Šoti Kuningliku Rahvusorkestri peadirigent, 1990–2005 Detroiti sümfooniaorkestri muusikadirektor (aastast 2005 emeriti-muusikadirektor), 2005–2008 New Jersey sümfooniaorkestri muusikadirektor (praegu audirigent), 2005–2012 Haagi Residentiorkestri peadirigent, 2010–2020 taas ERSO kunstiline juht ja peadirigent, 2012–2015 Sveitsi Romaani orkestri kunstiline juht ja peadirigent. 1982–1985 oli ta Birminghami sümfooniaorkestri ja aastast 1995 Jaapani Filharmooniaorkestri esimene külalisdirektori. Alates 2000. aastast toimuvad Eestis Neeme Järvi rahvusvahelised dirigentide meistrikursused, millest on välja kasvanud Järvi Akadeemia. Neeme Järvile on Mahleri 3. ja 7. sümfoonia salvestiste eest (Chandos) omistatud Toblachi auhind.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Flööt

Mihkel Peäske
Mari-Liis Vind
Linda Vood
Janika Lentsius

Oboe

Guido Gualandi
Aleksander Hännikäinen
Heli Ernits
Tõnis Traksmann

Klarnet

Soo-Young Lee
José Carlos Domínguez Almela
Meelis Vind
Aino Raatikainen
Helena Tuuling

Fagott

Peeter Sarapuu
Francesco Pio Russo
Kaido Suss
Kristjan Kungla

Metsasarv

Ye Pan
Mattias Vihmann
Kalmer Kiik
Kalle Koppel
Tõnu Künnapas
Artur Reinpõld
Viesturs Čunka
Innomart Kont
Kalervo Kulmala
Mauro Kulmala

Trompet

Indrek Vau
Erki Möller
István Baráth
Ivar Tillemann
Villem Süvari
Karl Kivi
Raimond Vendla
Mihkel Kallip

Tromboon

Andres Kontus
Laura Muceniece
Väino Põllu
Johannes Kiik

Tuuba

Madis Vilgats

Timpanid

Maarja Nuut
Alessandro Beco

Löökpillid

Kaspar Eisel
Vambola Krigul
Terje Terasmaa
Lauri Metsvahi
Karl Johann Lattikas
Petri Piiparinen

Harf

Sara D'Amico
Lisanne Rull

I viiul

Triin Ruubel
Marge Uus
Kätlin Ivask

Nina Kawaguchi
Kirti-Kai Loorand
Elisabeth Härmand
Tõnis Pajupuu
Triin Veissmann
Piret Sandberg
Kaiu Talve
Andrus Tork
Tarmo Truuväärt
Fred Heinoja

II viiul

Kaido Välja
Kadi Vilu
Kristel Kiik
Triin Krigul
Miina Laanesaar
Egert Leinsaar
Maiu Mägi
Kristjan Nõlvak
Annelize Vlasenko
Varje Remmel
Laura Klesment
Mari-Katrina Suss
Marlis Timpmann
Maaren Vihermäe

Viola

Rain Vilu
Liina Žigurs
Helena Altmanis
Kaja Kiho
Sandra Klimaitė
Oliver Vilu

Martti Mägi
Juhan Palm-Peipman
Liisi Rusnak
Mairit Mitt-Bronikowska

Tšello

Lauri Juhani Kankkunen
Riina Erin
Tõnu Jõesaar
Andres Aleksander Metspalu
Katrin Oja
Lauri Toom
Margus Uus
Maris Vallsalu

Kontrabass

Mati Lukk
Regina Udod
Janel Altroff
Xiaonan Nie
Hanna Jürgenson
Imre Eenma
Indrek Pajus
Ants Önnis

Orel

Piret Aidulo

Eesti Kontsert: produtsent Lauri Aav, assistent Birke Elisabeth Jakobson

**Eesti
Kontsert**

**FESTIVAL
TUBIN**

TARTU | 28. SEPT–1. OKT '23

NON GRATA

Gerts ja ERSO

Mihkel Poll klaver • **Eesti Riiklik Sümfooniaorkester**

Dirigent **Mihhail Gerts**

18.00 kontserdieelne vestlusring Joonas Hellerma ja Mihhail Gertsiga

Pärt. Sümfoonia nr 1

Rahmaninov. "Rapsoodia Paganini teemale" op. 43

Tubin. Sümfoonia nr 8

R 29. SEPTEMBER 19.00

Estonia kontserdisaal

Piletid: Piletilevi | Estonia Kontserdi kassad

E·R·S·O
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

SORAINEN

